

Nr 509.

Av herr **Tengström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 282, angående överenskommelse om skyddet av Ålandsöarnas neutralitet.

I propositionen nr 282 begär Kungl. Maj:t riksdagens samtycke till en överenskommelse om skyddet av Ålandsöarnas neutralitet i huvudsaklig överensstämmelse med de preliminära texter, som återgivas i en propositionen åtföljande bilaga B. I anledning härav få vi i korthet anföra några synpunkter på problemet.

Det är enligt vår uppfattning ställt utom allt tvivel, att åtskilliga av de ansträngningar, som i olika avseenden gjorts och göras av svenska regeringar för att åstadkomma och vidmakthålla goda relationer mellan Sverige och vårt östra grannland, äro förtjänta av den svenska opinionens moraliska stöd och uppmuntran. I den mån, som dessa åtgärder syfta till att varaktigt öka Sveriges säkerhet, definitivt orientera Finland i västlig riktning och för kommande generationer bevara svensk kultur och svenskt språk även inom den finska statens gränser måste de hälsas med tillfredsställelse. Vi utgå därvid från den enligt vårt förmenande självklara förutsättningen, att den svenska utrikesledningen icke genom att utnyttja tillfälliga stämmingslägen söker bibringa svensk opinion och svensk riksdag den övertygelsen att det är *svenska* intressen som kräva samarbete i en viss fråga för stunden på bekostnad av säkerhet i olika avseenden för framtiden. Den kungl. propositionens innehåll har — sett mot bakgrunden av denna förutsättning — icke övertygat oss om nödvändigheten eller ens lämpligheten av de däri föreslagna åtgärderna. Till endast för rätt kort tid sedan var den svenska av folkets flertal omfattade åsikten den, att konventionen av 1921 angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering gav vårt land den relativt största tryggheten, samtidigt som självstyrelselagen gav ålänningarna ett värn för deras språkkultur och rasmedvetande. Det är f. n. omöjligt att till fullo överblicka konsekvenserna av ett bifall till den kungl. propositionen. Så mycket torde dock vara visst, att det kungl. förslaget skapat ovisshet och framkallat oro hos många svenskar med hänsyn till framtiden.

Vad den militära sakkunskapen angår, är den splittrad. Den omständigheten, att den »officiella» sakkunskapen argumenterat, som regeringen önskat, är ett faktum av regitekniskt värde. Med andra militära rådgivare i lika hög ställning kunde resultatet ha blivit ett helt annat. Det torde icke vara ur vägen att påpeka, att framstående militärer hävda att avspärrningen av Bottenhavet, som ju är ett av de viktigaste militärstrategiska syftena med de föreslagna åtgärderna ur svensk synpunkt, kan säkerställas redan på grundvalen av Ålandskonventionens nuvarande bestämmelser. Härvid bör ihågkommas, att hela det för allmän trafik framkomliga farvattnet mellan

den svenska ön Understen och skäret Märkeskallen i Södra Kvarken — alltså huvudvägen till Bottenhavet — är ett svenskt territorialvatten, som alltså kan utan överenskommelse med främmande makt spärras redan nu av svenska stridskrafter. Dessa utomofficiella militära synpunkter synas oss värda allt beaktande.

Det är också ett känt faktum, att prominenta lant- och sjömilitärer anse, att effektiva åtgärder mot försök att ockupera Åland kunna vidtagas redan utan ändring av 1921 års konvention. Om så är förhållandet, faller ju den viktigaste förutsättningen för den nya överenskommelsen. Vi mena därför, att under förhandenvarande omständigheter nödvändigheten icke tvingar Sverige till så radikala åtgärder som de föreslagna.

Att befästningsplanen skulle vara önskvärd i syfte att befrämja Finlands orientering åt Norden är tänkbart. Men realpolitiska hänsyn till Sveriges egna framtida intressen, bl. a. till önskvärldheten av att sådan åtgärder undvikas, som i sig innesluta möjligheten, ja sannolikheten av en kommande irritation, måste anses vara för oss avgörande. Finlands nordiska orientering i dag är säkerligen betingad av realpolitiska skäl av olika slag. Sveriges bifall till befästningsplanen torde icke i längden komma att spela en så dominerande roll för upprätthållandet av denna nordiska orientering, som ofta göres gällande.

Med hänsyn till vad vi ovan anfört, få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte avslå den kungliga propositionen nr 282.

Stockholm den 19 maj 1939.

C. G. Tengström.

I motionens syfte instämma:

O. E. Sandberg.

Andreas Nilsson,
Norrlångträsk.